

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

BODNÁR GÁSPÁR.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. **Dr. Balkay Kálmán** szeminaryumi vice-rector czimére (Szatmár, Szeminaryium) küldendők.
Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Egy kép előtt.

Egy kép előtt állok. Nem világhírű művésznak alkotása. Nem a teremtő képzelet szüleménye. A valóság pillanatának megrögzítése.

Elég e képre csak rátekinteni. És mint villámütésre . . . érezzük, hogy lelkünk hurjai megrezdülnek. Hogy harang zug benső világunkban. Hogy nem nyugvó kép előtt állunk. Történeti pillanat izzik, gyulki előttünk. Fenséges nyugalomból földet rázó zivatar.

Imazsámolyán térdelő, mélyen gondolataiba merülő ősz királyunk képe előtt állok. Viharos lelkének vonásai arcán boronganak. Hófehér fejét lehajtja. Két orozáját kezei közé temeti. Mintha a földet látni se akarná.

Mert az éggel beszél. Mert az Istennel végzi számadását. Mérhetlen elhatározása előtt az Igazság Istenéhez viszi a maga és népének ügyét . . .

— Meggondoltam mindent! Én Uram, én Istenem!

Micsoda tenger gond, felelősség, történet van e két szóban. A lelki-

ismeret hatalma. A tisztító zivatar. A pusztulásnak rettenetes víziója. Rakhaelek siralmai. Fél század békéjének és alkotásának kockázata. Az igazságnak ereje és diadalmos kötelessége.

— Meggondoltam mindent, én Uram, én Istenem!

Ennyit beszél, mond a kép. Merengve állok előtte.

*

De hiába tesz pontot ábrázolása után e kép. Mi látjuk, én látni vélem a pillanat folyamatát is.

Az agg király katonásan, ifjontan ugrik fel ima zsámolyától.

— Most már minden felelősséget elvállalok Istenem és népem előtt! Előre! És kimondja a béke királya a nagy szót. És megteszi a döntő tollvonást.

Mi van e történeti pillanat óta a világon?

Es hol van az a császár, az a király, az a hadvezér, a ki elhatározásának pillanataiban már megnyerte első nagy diadalát is.

Ketten vannak. A békességnek, az igazságnak két fejedelme. Ferencz József és Vilmos császár.

A mi ősz királyunk nem csak diadalt lát abban a csudás egységben, mely vallást, pártokat, nemzetiségeket, világnézeteket egy szívvé és egy lélekké forrasztja, de látja, de örömkönnyek közt érzi, hogy ez a csudás harmónia, ez a lelkeknek bámulatos összeforradása kálváriás szívének jutalma, öreg napjainak boldogságos öröme és megifjítója.

*

Az Igazságnak ereje, hatalma, ellenállhatlansága és győzedelmes küzdelmei pedig már is azt hirdetik, azt az ítéletet mondják ki, hogy az agg, bölcs király jól meggondolt mindent. Nincs oka a megdöbbenésre. A bánatra. A felelősség nyugtalansága nem zavarja fenséges varakozásában.

Micsoda nimbus köríti királyi homlokát. Milyen szent kegyelet és büszkeséges bizodalom övezi körül legendás alakját, népének és a népben minden egyes embernek szeretetével. Gyöngédségével. Mintha ez a szeretet, ez a bizalom, ez a beczező gyermeki hódolat gyökérszárait nem is e földön, de az égből kapta volna.

Imádság a hazáért.

Irta: Magyar Bálint.

Földünk színe még üres volt,
Tengerekben ázott;
A Te lelked akkor is
Gondosan vigyázott.
Te a pusztá föld rögét is
Gondjaidba zártad:
Védd meg Isten, áldd meg Isten
Szeretett hazánkat!

Isten, ki a fűszálat is
Szeretettel nézed,
Ki meglátod a bokorban
A kis madárfészket,
Ki megóvod a legkisebb
Nádfedeles házat:
Nézz mireánk, védd meg Isten
Drága szép hazánkat!

Te, ki tüzet gyujtasz éjjel
A rémes sötétbe
S a tengeren-evezőknek
Csillagot az éjbe;
Te, ki az vagy, aki vezet
S mindeneket éllet:
Gyujts világot . . . vezess . . . áldd meg
A jó magyar népet!

Földényi Mihály

Oh, ha a mi hősi halált halt vitézeinknek veres betűs napot akarnánk adni nemzeti naptárunkban: sok-sok esztendőnek napja kevés volna martiraink nevének megörökítő emlékezetére.

Azért olvadnak össze, egybe az ő nevük a mi lelkünkben, a mi szívünkben. Azért dicső az ő táborka a nemzet egének csillagzatán. Azért foly össze egyesek hősi tettének fénye, dicsősége előttünk. S azért látjuk, érezzük dicsőségük napját egységes glóriában.

Ugy van az mégis, hogy a csillagtáborban is megakad szemünk egy-egy hulló meteoron. S mikor ivet hasít, futó fényével bucsuzva az ég kárpitján: lelkünk is megremeg, szemünkben könny rezeg. Pedig hullása után is ott marad fejünk fölött a csillagtábor a maga fonséges ragyogásában. De mégis megdöbbenünk egy pillanatra, hogy fényes futása után sóhajunkat küldhessük.

Igy voltunk mi is a mult héten a mi kis világunkban. Ilyen döbbenet járta keresztül lelkünket, mikor bizonyossá lett, hogy Földényi Mihály, a hős kapitány, fenn a galicziai hareztéren a rava-ruskai vérral áztatott mezősegen elesett. Szinte feledtük a hősök táborát, szinte azt hittük pillanatra, hogy ő egyedüli martirunk . . . szinte kítár-

tuk karjainkat, kinyitottuk szívünket, hogy az ő fényes, hősi hullásán merengjünk, sóhajtozzunk és szent büszkeségünkben magunkhoz öleljük.

*

Szeptember 8-a volt. A b. Szűz Mária ünnepe; a magyar nép beczező szeretete Kíasszony napjának nevezi. A későbbi értesülések nyomán írhatjuk, hogy az északon már nem is hűvös, hideg reggelt gyönyörű bontakozó napfény ragyogtatta be, hogy az öreg Nap mintegy hű legyen a hagyományhoz, mely azt tartja, hogy szombaton és Mária ünnepén ünnepélyesen, fényesebben ragyog a Nap. S ha csak rövid időre is . . . a legkomorabb fellegek közül is kibontja fényes palástját.

Es nem kételkedünk, hogy a harezba induló hős kapitány is édesen elringató tudatában volt annak, hogy a kongreganistának milyen kedvesen jelentős napja: Mária születésének ünnepe.

Nyolcz óra. A tábori kürt hangja riadóra szól a rava-ruskai hareztéren. Az ütközet megkezdődik . . . a kapitány (a szatmári 5. és kir. gyalogezredben) rohamra vezető dalos vitézeit . . . és e rohamban szíven találja egy golyó a hős kapitányt.

— Nem kételkedem, így beszélt nekem egyik legbensőbb barátja, egy főorvos, hogy barátunknak halálát az ő leirhatatlan bátorsága, a vakmerőségig rohanó vigyázatlansága okozta. Halált nem ismert; csak győzelmet. Elragadtatása a veszélyt feledte, csak a hősiességet ismerte. Katona köpe-

Nincs itt köztünk szemrehányás. Millió és millió ajkon egyetlen egy panaszos szó. A veszteségnek, a fájdalomnak, a siránkozásnak hangjai, jajjai nem az ő felkent alakja felé szállanak. Nincs itt lélek, nincs itt kebel, mely ne tudná, ne ismerné ennek a világvizitornak fekete forrását. Királynak, közembernek, anyáknak és gyermekeknek könnye összefoly. És összefolyásából az Igazság ragyog ki. A győzelemnek, az istenség döntésének bizonyossága.

*

Fehér csár, a ki egyetlen gyermekedet remegve, fogvaczogva félted pánczélos és kényelmes palotában az orgyilkosoktól: számoltál az igazságnak Istenével? A kiról hiszszük és tudjuk, hogy csak, egy nagy és hatalmas. Ő — az Isten. Mit mond és mit itél rólad a nép, melynek százezreit kihívóan dobod oda a vértengerbe... egy várnak visszavételért bódult, örült hatalmad fitogtatásáért.

Fehér csár... vajjon népednek csordájában hány gépet számlálhatsz meg, a ki tudja: miért kell vérét ontania és családját, gyermekeit a nyomorban hagynia? És fehér csár! Elviseled-e a jajjokat, a siránkozásokat, melyek távolról és közlelől betörnek palotád érckapuit? Hallod? És te gályába került büszke angol. Te a kötelességet predikáló és szégyenletes futásban menekülő gloriás nemzetnek elnöke... nem temeted arcodat tenyereid közé, hogy szégyenedet, nemzetednek megérdemelt megalázását ne láthassad. Temetheted!

nyege át és át van lyukasztva a golyóktól, a mi azt mutatja, hogy vakmerősége és a győzelem izzó vágya szinte ragadta...

Földényi ott feküdt vérében. Vitézei, kik látták hős kapitányuk elesését, még tovább kergették az ellenséget. S aztán visszatérnek, hogy felkeressék hős kapitányukat. Halva találták. Mi úgy hisszük, szinte mosolyogva, nemes homlokán a Mária-napfény gloriájával.

*

És körülállják öt vitéz harezosai. És kibontják véres ruháját. És ott találják nyakán függve, keblén ragyogó kis ezüst feszületét. Szíve táján nyugszik hű nevének, az otthon imádkozó fiatal asszonynak arczképet. Aztán külön sirt ásnak. Letérdelnek, imádkoznak röviden, mélységesen a nagy idegen temetőben... a hős vértől pirosult gyász térnek friss hantja körül. A hant fölő rögtönzött keresztet tűznek...

Igy hal meg a hős. Így temetik el. Így imádkoznak, mikor reá hull a vértől ázott föld első göröngye. Ágyu bömbölés a temető éneke. Hívó kürt a bucsuztatója. Isten veled hazánk hőse. Lelkünk rokon fele!

*

Azt mondja egy legenda, hogy azért van egyes embernek egyes, külön pályára szembeszökő, tipikus hivatása, mert a jó Isten, mikor az élethivatások forrásaiból osztogat... ebbe, a források némelyikébe akkor két kezével nyul.

A jó Isten áldott két kezének nyomaira kell akadnunk, mikor Földényi Mihálynak alakját az érték mérőn szemléljük.

Az életnek ős ereje forrott egészséges, derék fizikumában és szép lelkében egyaránt. Ifjúságának gyönyörű idealjait sebek, szép-
lők nélkül viszi át férfi korának kezdetére.

Egy kép előtt állok. És ez a kép nem marad azon gyenge, halvány papíron. A történeti pillanatot a historia festi, írja most... vörzivatárok és az Igazságnak nagy győzelmei közt — örök időkre írja a népek és nemzetek lelkébe. Az igazság örökké élő képe lesz az.

(br.)

Közegészségügy.

Egy orvos a sebesültekről és a háborus világbetegségeiről.

Kérésedre és feltett kérdéseidre kedves Gazsi bátyám egyelőre e sorokat írhatom:

Szeptember 7-én éjjel Aufferberg seregéből kaptunk sebesülteket. A mi fiainkból, az ötösökből és a tizenkettősökből való volt a legtöbbje. Fájó, sajgó sebet hozott mind-egyikük, de önérettel, büszkeséggel viselik, mert az ellenséges golyó okozta lött sebük bemeneti nyílása mellfelé eső testrészeiken van, bizonyosságul annak, hogy nem a sarkukkal való fenyegetéssel verték meg Lemberg fölött a muszkát.

E fiukkal egyidejűleg érkezett a gráci hadtestől is egy körülbelül 50 főnyi csapat. Kedvtelenek, feltűnően bágyadtak és kimondhatatlanul fáradtak valának. Ez utóbbiakat a kirendeltség vezetői a Reserve-Spittalá átalakult Iparos Otthonban szállásolták el.

Augusztus 26. óta vöröskeresztes önkéntes beteg ápolónőink azt az általános tapasztalatot szerezték, hogy mihelyest sebesültjeink megérkeznek, a legszükségesebb első segélyben való részesülésük után a legsürgősebb dolguk az, hogy levetkőzzenek, végig nyulnak katonás ágyukon, betakaróznak és alusznak tiz, tizenkét, tizenöt órán át egybuzamban.

Ezek a gráci harezosok azonban csudálatos módon nem ezt cselekedték. A helyett, hogy szépen lepihentek volna egész éjjelen át, hol egyesével, hol kettesével, hol hármával folyton ki be mászkáltak. Kifelé mindig sietve szedték a lábaikat s tiz, tizenöt percnyi, néha félórás künn tartózkodás után

A 35-ik életévre. Tetőtől-talpig katona. Lovag, kibén a polgári érzések, a családi vonások, a magyar ős humor, diadalmos életérzet, szikrázó ötletet, a tiszta, megtalált és boldogító szerelme, a családi tűzhely megihitsége összeborulnak, hogy egységes katona, polgár és férfi jellemet alkotassanak. Mélységes vallásosságával, sőt hitvallóhoz méltó gyakorlati katolicizálásával a kongregációban szinte eszményi magaslaton állott. Buzgósága, zelusa, lelkes és mindinkább lelkesítő bátor, őszinte megnyilvánulásai tiszteletet parancsolók.

Az Isten oltára előtt éppen olyan martírsággal tudott volna meghalni, mint a hogyan vérét ontotta a haza, a nemzet oltára előtt. A szent zsolozsmák, egyházi énekek éppen olyan természetesen bugyogtak lelkéből, mint a harezsi dalok, melyekkel katonái élén a halál karjai közé rohant.

Oh, be szép, be fenséges is a gondolat. Szept. 7-én a kassai vértanuk napja volt. Nyolcsadikán... ott fenn... az örök hazában... a martiroknak milliói között talán éppen a kassai vértanuk hívták, várták ölelő karjaikkal...

Ne sirassuk!

A könnyekhez, a gyászhoz, a fájdalomhoz csak egyetlen egy léleknek van joga. Az ő hűség, szerelmetes hitvesének. Ne zavarjuk őt sem könnyei közt. Szent csendes-séges fájdalomaihoz mélységes áhitattal közeljünk. S ő is legyen büszke martir férjére és kálváriás utja vezesse a szent kereszthez. Az a kereszt ott függött férje kebelén. És a kereszt alatt anyai, szelid öleléssel fogadja őt a Mater Dolorosa. A fájdalom anyja... a ki azért volt nagy és azért dicső, mert fia a martirok Istene... a ki eltöröl minden könnyhullatást.

Bodnár Gáspár.

fanyar képpel, vánszorogva jöttek vissza és bujtak bele az ágyukba de csak azért, hogy rövid idő múltán újra kezdjék a járkálást.

Ápolónőinknek feltűnt e Transport szokatlan viselkedése. Ezért kora reggel azt jelentették az inspektiós orvosnak, hogy a gráciak egész éjjel nem lettek nyugtot a Moziban. — Az inspektiós orvos éppen a Kolomeából hozzánk menekült Dr. Keffler volt. Ez 55 éves, nagy tapasztalatokkal és széles látókörrel bíró orvos végig nézett a német-sógorokon, néhányval közülök szóba állott, azután megcsóválta a fejét és ilyenféleképen kezdett monologizálni... Verdächtigt... Verdächtigt... Dysenteria... Dysenteria...

Ápolónőink az inspektiós orvos ezen magánbeszédét hallva gyanút fogtak, hogy a német sógorok szénája nincs egészen rendjében. Pláne mikor Keffler bácsi az Inspektiós Officiert kezdte keresni, azonnal tisztában lettek azzal, hogy ezek a nyugtalan gráciak... kémekek.

Ugy látszik az Inspektiós Officier sem vette tréfára a dolgot, mert alig váltott pár szót Keffler dr.-ral, haptákba vágta magát, szalutált, sarkon fordult és sietett a Reserve Spital Zárda irodájába br. Vécsey százados urhoz. Vécsey százados azon módon az íróasztalhoz ültette a Dienstfurender Huszár Károlyt és azt mondta neki: Irja kérem a következőket:

Tekintetes Dr. Jéger Kálmán városi tisztii főorvos urnak Helyben. Jelentem, hogy az Iparos Otthonban folyó hó 7-én éjjel elszállásolt katonák dysenteria gyanusak. Sürgős intézkedést kérek. Br Vécsey százados s. k.

Két órával később a gráci sógorok már megfelelő helyre a daróczi-ut melletti infectious Reserve Spitalba voltak internálva és hűlt helyüket átható karbolsav illat jelezte az Iparos Otthonban.

Vajjon mi lehet az a Dysenteria? E szó: Dysenteria már Hyppokratesz munkáiban is előfordul. A római és az arabs írók pedig sürüen emlegetik a dysenteriat mint olyan okot, a mely miatt háborus időkben, főleg nyár végén és ős elején egyrészt egész seregek válnak harezképtelenné, másrészt országok népei kerülnek bajba.

A Pallas nagy Lexikona erről a fontos valamiről a következő ismertetést közli:

„A Dysenteria a vastag bélre és a vékonybél alsó részére lokalizált fertőző bántalom, a mely járvány alakjában lép fel. Tünetei étvágytalansággal, általános bágyadtsággal kezdődnek, mihez csakhamar hasmenés csatlakozik. Későbbben a székletétet heves hasi fájdalmak előzik meg és kinos székle-tételre való erőlködés lép fel, melynek daczára a betegek mindig csak igen kevés, nyálkával s gennyel, esetleg vérrrel kevert bűzös, savoszerű anyagot ürítenek. Az ürülés napjában 5—100 szor ismétlődhetik. A halál kimerülés tünetei között jöhet létre.“

Szaktanunkból e rövid ismertetést még azzal lehet kiegészíteni, hogy a Dysenteria egy oly hevenyfertőző betegség mint a typhus meg a cholera vagy a pestis, a mely betegségek rossz hygienikus viszonyok között főleg háborus időkben szedik áldozataikat.

A Dysenterianak az okozója a japán dr. Shiga által 1898 ban, később a német dr. Kruse által leirt 1—2 mikromilliméter hosszú erős mérgező anyagot (toxin) termelő, a termő földben sokáig életképes, hig savakban hamar elpusztuló Shiga—Kruse-féle dysenteria bacillus.

Teljesen egészséges gyomru ember nem hajlamos e betegségre. Gyomorhurutban szenvedő emberekben azonban egy-kettőre kárt tesz e bacillus. Ennek oka az, hogy a gyomorban rendes körülmények között képződő és jelenlévő szabad sósav (az emésztő nedv egyik alkotórésze) mint hig sav megöli, megemészteti gyomorba belekerült Dysenteria bacillust. Gyomorhajos ember gyomrában nincs, vagy nincs elegendő szabad sósav. Ez esetekben a dysenteria bacillus életképesen jut a gyomron át a belekbe s ott, különösen a vastagbél nyálkahártyájának szövetében megfészkelődik és szaporodás közben fekélyesedő gyuladást okoz.

A háboruban a katonák sokszor napokon keresztül nem jutnak rendes étlemhez.

Trágyázott földben termő nyers répával, káposztával trágyázott földre hullt gyümölcsrel táplálkoznak és pocsolyák vizéből csillapítják szómjukat. A legközvetlenebb forrásból a trágyás termőföldről szedik be magukhoz a dysenteria bacillusokat. Nem esoda, ha belebetegsznek. A harezképtelenné lett dysenterias betegek az ország legkülönbözőbb helyein felállított Reserva Spítálba kerülnek, a hol ürülékeikkel, a melynek anyagában milliárdnyi dysenteria bacillus hemzseg, beszennyezik a testüket, fehérneműjüket, ágyneműjüket, szalmazsákjukat, evőeszközeiket főleg a pöcögődröket és az árnyékszékeket. Róluk is ruháikról rátapad az infekciós anyag ápolóik kezére és a beteglátogatók ruháira stb. stb. úgy, hogy minden minden egyes dysenterias beteg egy gőczpont, a melyből a szélrózsa minden irányába széthurcolható a baj, a nyomoruság.

Egy szóval a dysenteria nem tréfa dolog! Sokat, nagyon sokat tudnék még mesélni te néked kedves szerkesztő bátyám a háborus világból, de talán ennyi is elég arra, hogy belássuk azt, miszerint Tankóczy Gyula főkapitány az 11109—1914. fksz. felhívásában*) nem üres szalmát csépel; hogy értékelni tudhassuk a Kolomeából hozzánk szökött Keffler dr. nak szeptember 8-iki rövid, de nagysikert ért monológját; végül, hogy belássuk azt is, miszerint mindazok az emberek, férfiak, nők, gyermekek, a kiknek absolute semmi komoly okuk nincs rá, hogy sorba látogassák a harezmezőről a Reserva Spítáljainkba került sebesültjeinket, helyesebben cselekednének, ha biztonságot nyújtó otthonjukban maradnának, mert eltekintve attól, hogy a sebesülteknek nagy nyugalomra van szükségük, könnyen megeshetik az, hogy ki nem elégíthető kívánságuk kielégítésére *vérhast* aquirálnak.

Ez ugyanis a dysanteriának a magyar neve.

hived

Dr. Göbl Alajos.

* Lásd lapunk más helyén. — A szerkesztő.

Várákoszás — a harc előtt. Egy gyalogsági kapitány, egy tisztán látó, nagy megfigyelőképességű ember, a ki résztveit az előcsatározásoktól kezdve a döntő komarovi csatáig, minden mérkőzésben valóságos lélektanilag anilizissel magyarázta meg azokat a hatásokat, melyeket a csatatűz az emberekre tett. A háboruban, a mikor minden tele van feszültséggel, a mikor az egész helyzet olyan mint a kisülésre kész, árammal teli leideni palack, a *legnyomasztóbb érzés a várákoszás*. A legények hallják a táborból az ágyusztót, esetleg a puskaropogást is, de kénytelenek egy helyben maradni. A lekötöttség, tehetetlenség, megbénitottság érzése teszi rájuk ólom kezét. Össze-vissza sugnak, megmarkolják a fegyverüket, odafordulnak a tisztjeikhez és kérdik, hogy mikor kerül rájuk a sor. A tiszteknek ezek a legnehezebb percei. Csillapítani, visszatartani, megnyugtatni. A mikor parancsot kapnak az előnyomulásra, a mikor már az arezokon ül a közel ütközet izgalma, a mikor érzik a csata lehelletét, megelevenedik a csapat. Megy, tör, gázol előre. A higgadt parancsnokok egész uton beszélnek. Hogy megfontoltan, nyugodtan menjenek, ne rohanjanak a tűzbe, parancs nélkül senki semmit ne tegyen. Ilyenkor ugyanis a legénységnek az az érzése, hogy csak ő neki van fegyvere, csak ő pusztíthat, törhet, zuzhat. A másik érdekes motívum a kíváncsiság. Nincs katona, a ki ne volna kíváncsi az ellenségre, a ki nem akarná látni. Ez alól még a fiatal tiszték sem kivételek.

A tűzkeresztség után. A láz elmúltával, mikor tehát már meg volt a tűzkeresztség, a baka tüzel egy gép pontos sávjával az ágyu megszólal. Új érzések váltódnak ki. Következik a második fázis. Négy-öt óra óta ropog előttük, mellettük a fegyver. Egy egy vonalnyit előre mennek. Nagyobb ugyan a célpont, de a lövés hatását nem látja senki. Lassan, észrevétlenül belopja magát a katona lelkébe valami rettentő vágy. Előre törni, rárohanni az ellenségre. Szemtől-szembe állani. Látni hatását fegyverének, Pillanatra feszült az ideg. A legénység szeme

szikrázik. Most mindenki birkózik a katonai fegyelemmel. A tiszték rájuk szólnak, csillapítanak. Végre megszólal a rohamjel. A megváltás. Egyszerre ugrik fel mind. Aztán valami ártikulátlan hörgés a torkokon. Villogó bajonet. Egy hurrá! és lábdobogás Szemben ropog a fegyver. Itt is elvágódik egy katona ott is. De mennek előre, hajtja őket a győzelem rettenetes vágya.

Mikor a magyar baka vonalba kerül beássa magát, hogy a magyar bakák mondják takarást csinál magának. E mögé lapulva tüzel. Vele szemben egy-egy szürkésbarna folt, egy-egy puskasó. Erre tüzel, Eleinte bőkezűen bának a töltéssel, de később már nem pazarolja. Pontosan ezélez. Látja ugyanis, hogy porzik előtte az ellenséges golyó, hogy elzug a feje fölött. Egy ideig nem tulságos tragikus. De szembe vele élénkül a tűz, jön a golyó mint a jégeső. Porzik a föld kidől egy-egy szomszédja. Az első félórán semmi. Egyik az ellenség apját szidja. Most már magukon ézik a csatakeztét. Ez a csatáláz, az első lelkiváltozás, a melyben többé-kevésbé keresztülmegy valamennyi. A ki tul van rajta, az tulesett a tűzkeresztségen is. A puszka ropog, pattog. Szemben gép-fegyver. Zakatol, szórja a golyót. Idegbe hasit a hangja. Itt a legénység ló, tüzel és birkózik az indulataival. A tisztet is elfogja a csatáláz.

NŐK VILÁGA.

A hósapka. Városszerte folyik a munka a küzdő katonáinknak való fehérnemű és téli felszerelés körül. Öreg és fiatal asszony, kis és nagy leány kötöget, varrogat, hogy része legyen a hazafias munkában. Több felől érkezett hozzánk felszólítás, hogy közöljük lapunkban a hósapka kötésének módját, amit ezennel szivesen teljesítünk. A hósapka következőleg készül: Az anyag lehet szürke, vagy fehér pamut. A mintázás két sima és két fordított. Az elkészítés így történik: Száznegyvennégy szemmel kezdeni, körskörül négy tüvel (mint a harisnyát) tizenöt centiméter magasságig. Azután nyitva minden fogyasztás nélkül fel kel kötni huszonkét centiméter nyílásig (de nem körül, hanem odavissza, hogy nyílás származzon.) Ekkor a nyílás két oldalán levő tüt egyenkint harminezhat-harminezhat szemmel állni kell hagyni, aztán a középső két tüt hetvenkét (kétszer harminezhat) szemmel felkötni husz centiméter magasságban, majd befejezni és ebből varrva, vagy kötve formálni a fejtetőt és a homlokot.

A csuklóvédő. A csuklóvédőt öt kötőtüvel kötik, berlini pamutból. A kötöttü vastagabb a rendes minőségénél. 68 szemmel kezdődik minden türe jön tehát 17 szem. Mikor a négy tüt el van osztva a 17-17 szem, akkor egy szemmel összekötve kezdődik a minta. És pedig két szem sima, utána két szem fordított és így tovább és ha a tü vége érnék, amilyen szemmel végződik olyan szemmel kezdődik a másik tü, tudniillik ha egy sima marad a végén akkor egy simával kezdődik, ha egy fordított marad a végén akkor fordítottal kezdődik. Minden második tütinél párosan végződik, vagy két simával, vagy két fordítottal. Hossza 20 centiméter és mikor a husz centimétert elérte, akkor befejeződik még pedig úgy, hogy egyenként állesznek huzva a szemek, míg utóljára csak egy marad, akkor azt áthuzzuk és varrótüvel elvarrjuk. Egy matringból két pár telik ki. Csak arra kell vigyázni, hogy a simára mindig sima a fordítottva mindig fordított essék, mert ez az a tulajdonképeni patentkötés, a mi által a csuklóvédő a kézen tetszés szerint uyulik. — A kész munkák átadhatók Kultuszminisztérium (Báthory utca 12.) Képzőművészeti főiskola (Andrássy-ut 71), Iparművészeti iskola (IX. kerület, Kinizsi-utca 31.)

Az anyák figyelmébe! A magyar nemzet nehéz, nagy időket él. Városaink iskoláinak nagy részében sebesültjeinket ápolják. Bizonytalan időre a leányok előtt a nevelő-tanító intézeteinek kapui bezáródtak. Sok leány maradt otthon. Leányok, kiknek neveltetésére talán sokszor tulbuzgósággal és anyagi erőnknek kockára tevésével áldozunk, azt híven,

hogy csak az a nő fog boldogulni a mai társadalomban, a ki tanult, ugynevezett felsőbb leány lesz. Az idők, a kor, a kulturának iránya szuggerálta a szülők lelkébe azt a hitet, ezt az életelvet. Ugy látszik azonban, hogy e felfogásnak utját fogja állani a jobb jövő, a békésebb munkálkodás és a polgáriasabb, gyakorlatibb élet, idő, melyért ott a csatatereken fiaink, apáink vérüket hullatják. Ne zúgolódjatok családok, ne esetek kétségbe anyák, hogy leányaitoknak otthon kell talán egy kis időre maradni. Hogy leányaitok nem szedhetik lelkükbe a tudomány, az ismereteknek bőségét. Ertsétek meg az időt . . . Ragadjátok üstökénél az alkalmat, hogy leányaitokat otthon bevezessétek az élet, az asszony, a családi élet titkaiba. Hozzá juttathatjátok leányaitokat a legállandóbb és legbiztosabb tőkéhez: a házi asszonynak vezetői képességhez, a gazdasszonykodáshoz: a főzéshez, a kenyérsütéshez, a tűzhelynek kormányzásához, Ugy is nagy a panasz, érezhető a tehetetlenség a mi társadalmunkban abban, a miben anyáink messze földön híresek voltak. A magyar háziasszonynak személyiségében és érvényesülésében. De azért megmarad az önképzésnek lehetősége és gyakorlása is az otthon maradt leányok részére. A miről a jövő alkalmammal írunk majd.

A háboru.

Harez az „Azt mondják” tábora ellen.

Azt mondják, hogy mi két ellenség ellen harcolunk egyszerre. Lent *délen* és fent *északon*.

Nem áll!

Egy harmadik tábor ellen is kell harcolnunk. Napról-napra. Reggeltől késő estig Ehgyomorra és jólakáskor egyaránt. Ez az ellenséges haderő közepén van. És ugy nevezhetjük: az „Azt mondják”, ellenséges tábora.

Ez az ellenséges tábor nem hősöknek a tábora. Nem vitézek. Gyáva nyulak. Kishitű gyász magyarok. És nem fegyver van a kezükben. Szájuk a fegyverük: a nyelvüket, az össze vissza való beszédeket és álhireszteléseket használják fel fegyverül, melyeket rendszerint ezzel a vezényszóval kezdenek megtölteni:

— Azt mondják . . .

— Azt mondják, még nem hallottad, hogy már M. Szigetet, Munkácsot, Királyházát kiürítették.

— Azt mondják, hogy már Szatmárról is szökődösnek férfiak és nők egyaránt. Menekülnek. Asszonyok . . . a kik nem mernek befőtöt készíteni télire. Hiszen bolond, a ki a muszkának . . . befőtöt hagy a kamarájában. Férfiak a kik így beszélnek.

— Azt mondják, hogy már házi ezredünk-ből egyetlen katona sincs. (Recept: (Ez a férfi melybe-lökendő, hogy szintén azonnal elesék.)

— Azt mondják na rettenetes. Azt mondják, hogy szegény X. három golyótól találva elesett. Egyszerre vége volt.

— Tudom.

— Maga is? Kitől tudja?

— Tőle, magától. Eppen most beszéltem vele. Könnyű sebe van a balkaron. Kispörkölt eszik Pongrácznál egy pohár sörrel. Ha siet még ott találja. (Rp. Az illetőn be kell vasalni a meghalott ember temetési költségeit a Vöröskereszt javára.)

— Nagy baj van, nagy baj van. Azt mondják . . .

— No mi baj.

— Az oroszok Felsőmagyarországon vannak.

— Hogy jöhettek volna? Hiszen északon a mi seregeink állanak.

— Azt mondják a szövetséges angolok szállították őket a szuezi csatornán keresztül. (Recept: Apponyi javaslatára internálni kell egy lakatlan szigetre és csak földrajzi tankönyveket és térképet kell neki adni olvasásul.)

Kuvik ur a vészmadár, felsétál egy katonatiszt nejéhez.

— Azt mondják, hogy a kegyed férje elesett. Igaz ez?

— (Az asszony elájul.)

(Rp. Kuvik ur nyelvénél fogva fára akasztandó. Bőrből, mely a legkitünőbb marhabőr, bakancsot kell készíteni.)

Kuvikné asszonyág megszólítja a szomszédasszonyt, kinek katona fia van.

(Az anya remeg.)

— Hát azt mondják: Jaj meg sem merem mondani. (Elkullog.) Az anya egy hétig a pokol gyötrelmeit állja. Végre levél jön a fiától hogy semmi baja, még nem is volt ütközetben.

(Rp. Kuvikné talpára égő parázs teendő. Hónalját pávatollal kell csiklandozni, hogy közbe neessen. De az sem árt neki ha a lámpát vágjuk a fejéhez.)

*

Tessék elhinni, hogy nem komédia ez. Harcz, háboru azok számára, a kiknek fejük még rendben van. A kik meg tudták őrizni a maguk lelkét . . . az „Azt mondják“ hadseregnek tőreitől, fulánkjaitól s a kik elég bátrak arra, hogy ezeket az ellenséges gyászvitézeket le is terítik egy-kettőre.

Szégelyjék magukat kishitűek, a háboru hitetlené, sőt lelketlen hirharangjai. Kuvikok . . . Kuvikné!

Azt mondják . . . beteg lelkek azok! A háborunak lelki sebesültjei.

Hát akkor fogjunk a gyógyításhoz. És pedig kiméltlenül. S ha másképp nem bírunk az „Azt mondják“ hadsereg nyelvbeteg katonáival . . . el kell küldeni őket. Foglyokká tenni . . . Itt nincs más mód: Más gyógyítás.

*

Vagy jól van. Tűrjük. Szánakozzuk vagy mosolyogjunk rajtuk . . .

De ha előjön a győzelem napja, ha a nemzet diadal ünnepét fogja ülni, rekesszük ki a közösörömből. De nem! Nem! Csak készítsünk képeket . . . ezekről az „Azt mondják“ hadseregnek arculatáról, fogvaczogó képükről és tartsuk eléjük. Sokáig . . . Arczuk pirulásáig „Gyavaságuk szánom bánomjáig.“

mulása közben elfogott egy angol gyalogos zászlóaljat. Hansen tábornok hadserege Bethel közelében Aisne felé szorítja vissza az ellenséget. A württembergi hercege hadserege Aisne felé nyomul és közben beveszi a Les Ayvelles erődöt. A német trónörökös nyomul a Maas felé, Montmédy erőd parancsnokát egy vissza vert kitérés alkalmával elfogja s az erődöt elfoglalja. A bajor trónörökös és Heeringen tábornok a francia Lotharingiában folytatja harczeit.

Szeptember 1. A mi nagy csatánkról nincs újabb hír, a hivatalos jelentések a helyzetet kedvezőnek mondják. Belgiumból érkezett jelentések szerint a belga királyné gyermekeivel Antwerpenből Londonbamenekül.

A világháboruban résztvevő had-erők. Ami a most a szemben álló seregek számát illeti az megközelítőleg a következő:

A németbirodalomnak fegyverbe állítható katonaságának száma 5 millió 252 ezer;

Magyarország-Ausztriának katonasága 3 millió;

Együttvéve 8 millió 252 ezer.

Oroszországnak 4 millió 994 ezer;

Franciaországnak 4 millió 399 ezer;

Szerbia és Montenegrónak 250 ezer ember;

Együttvéve: 9 millió 643 ezer.

Amint látható, a szemben álló országok hadereje számára nézve meglehetősen egyforma Figyelembe kell azonban venni, hogy az oroszok hadseregöknek felét sem képesek a harc-terre vinni, mert egy része Ázsiában állomásozik, ahonnan kivonni nem lehet, nehogy ott lázadás törjön ki. Magában bent a birodalomban is rengeteg katonaságot tart lekötve az állandó forrongás, amely most háboru idején fokozott erővel tört ki. Az oroszok legjobb számítás szerint sem vihetnek többet 3 milliónál a harcztérre.

Franciaország is kénytelen jelentékeny haderőt tartani afrikai gyarmataiban. Végeredményben kétségtelen, hogy a mi és szövetségeseink hadereje jóval nagyobb a szárazföldön mint az ellenségeinké, mert ők együttvéve 6 vagy 6 és félmillió emberről többet nem tudnak a mi 8 és fél millió katonánkkal szembeállítani.

Számításba lehet még vennünk a jelenleg még semleges de, velünk tartó esetleg háboruban is velünk kezdő balkáni államok haderejét, amely körülbelül jó másfél millió embert jelent, továbbá Olaszországot, amelynek 2 és félmillió katonája van

A tengeren viszont ellenfeleink vannak főként Angliának, Oroszországnak és Franciaországnak tengeri ereje nagyobb mint Magyarországnak, Ausztriának, Németországnak és Olaszországnak. Miután azonban a mi feladatunk csak az, hogy partjainkat megvédelmezzük a hajóinkkal esetleges támadások ellen, s miután a védelemre mindig kevesebb erő kell mint a támadásra, kétségtelen, hogy lényegileg itt sem vagyunk hátrányban s helyt fog tudni állni tengeri haderőnk a tulnyomó ellenséggel szemben.

Erőnk és készülségünk megvan s csak egyért kell imádkoznunk, hogy adjon Isten szerencsét is fegyvereinknek.

Egyik vidéki napi lapban olvassuk a következő sorokat: Nem, nem udvariskodni akarunk, hanem az őszinte elismerés hangján írjuk le, hogy az ápoló-személyzet minden egyes tagja buzgalommal s szívesen dolgozik. Baj csak egy van, az hogy az ápoló urleányok-egyike másika — tisztelet mind a kivételnek, mind a nemkivételnek — akkor is pörgeti nyelvcsékjét, mikor nem okvetlen szükséges. Így pl. kötözés alatt. Zavarják vele az orvost s izgatják vele a beteget. De hát ki tehet erről? Asszonyi gyengesség — megbocsátható.

A szó legszorosabb értelmében fáradhatatlanok. S emelett jókedvvel csinálnak mindent. S milyen szellemesek! Egyikőjük ezt a megjegyzést találta tenni:

— Fúj, milyen piszkos ruha van azon! — amely megjegyzésre készen is volt a felelet!

— Jaj drágám, ezen nincs mit csodálkozni. Az alföldi magyar legények nem rendezkedtek be fehérneműből mer azt hitték, hogy augusztus elsején a muszka cár leánya mos rájuk.

Kitartás.

A mi hőseink csudás kitartással küzdenek fent és lent a harcsteren. Haláltmegvető bátorsággal védenek minket, a kik itthon maradunk, a kik a hazában vagyunk. Ők nem kérdezik, mikor lesz vége, mikor pihenhetnek. Visszajönnek-e, vagy ott esnek el a harc mezéjén. Így van-e itthon, a szeretetnek, a jótékonyágnak harczaiban is? Bizony, nincs. Ugy látjuk itt is, ott is, hogy minket a legeslegelső fellángolás csak érintett. Hogy mi azt hittük, hogy a mi harczunk itthon csak egy nagy, ünnepélyes vilámlás lesz, a mely a szeretetnek, az önfeláldozásnak fényzőnőjét egyszerre, egy-kettőre kilöveli. Aztán . . . aztán . . . térünk napirendre. Beszéljünk, írjunk őszintén, keresetlenül. Sokakban meggyengült, elfogyott a jótékonyág tevékenysége és a benne való kitartás. Mások abba a szélsőségbe estek, hogy fellángolt lelkesedésüket, áldozatkészségüket — a menekültek részére vitte át — teljesen. Megfelekednek arról, hogy napról-napra érkeznek sebesültek, akik nemcsak az első felbuzdulásoknak bőséges, ugyyszólva fedelmi jótékonyágában sem részesülnek, de egyáltalán a szeretetnek lanyha melegét sem igen érzik. Irtuk a kezdetek kezdetén, hogy mérsékeljük magunkat a többi napokra, a többi áldozatok istápolására. Sok jóakaratu figyelmeztetés érkezett egyes nyugodt lelkektől, a helyi sajtó útján is, hogy vegyük figyelembe a régi magyar közmondást: több nap mint kolbász. A magunkról való gondolkodásnak tulerős nyomai is láthatók, tapasztalható itt is, ott is. Jól van. Hiszen az önszeretetnek is van joga. De gondoljuk meg, hogy ha mindent oda adunk, a mink van, ha minden kényelemről lemondunk is; ha sokszor bűjtölnünk kellene is: akkor sem adunk a hazáért és önmaguknak védelméért annyit, mint áldoznak a mi hőseink ott a harc mezéjén. A hol ők sokszor éheznek. Fázhatnak. Hideg földön fel-fel riadva pihennek és párnákat még nem is látnak.

Csuda történt sok e hazában. A lelkek változása, a szíveknek érzése, az ajakoknak imádságai . . . mind . . . mind változásokat mutatnak.

De a legnagyobb csuda az lesz, annak kell lennie, hogy itthon is, mi bennünk is változás leszen. Átváltozás, megújulás történik *kitartókká* leszünk.

Kitartás a szeretetben. A jótékonyágban. A hitben. És akkor nem csak a harcsteren, de itthon is — győztünk, győzni fogunk. *Mester.*

Az új pápáról. XV. Benedek pápa elmondotta első, nyilvános alloknc zióját, melyben hatalmas erővel nyilatkozik meg a békeség pápája. Az allokuczió alaphangja, hogy minden eszközt meg fog ragadni a béke helyreállítása érdekében. A szentatya az Őrszágos Katholikus (magyar) Szövetségnek hódoló üdvözlétére meleg táviratban köszönetét és atyai áldását küldötte. A pápa egyéniségét, alakját, már a megválasztás első napjaiban rajzoltuk. Most már ez a rajz határozottabban kidomborul, (arczképét is láthatjuk, azon jellenségben, melyet egy conclavista eképpen fest meg: — Az új pápa alacsony, szikár ember. Hatalmas ives orra van, magas homloka és erősen karakterisztikus álla. Szemei nagyok, tekintete nyílt és határozott. Föllépése biztos és tekintélyt parancsoló. Járása eleven gyors. Egész lényé elárulja azt a hajlithatatlan akaratot, amelyről mindig ismeretes volt. Energiájától sokat várnak és sokan félnek. Gyors és biztos elhatározó képességét mutatja, hogy a választás után minden tanácskozás és habozás nélkül kinevezte a legfőbb hivatalok vezetőit.

Egyházmegyei hírek. — *Esperesi kinevezés.* A megyéspüspök Surányi Károly, szamosdarai lelkészt a szatmári kerület helyettes esperesévé nevezte ki. — *Plebánosi beiktatás.* Dr. Reiser György mezőteremi lelkész investitúrát kapott. A püspök megbízásából Pajor Endre

A háboru napjai.

Augusztus 30. A galicziai nagy csata még eldöntetlenül folyik tovább. A Bug és a Viepr között előnyomuló seregünk megtámadja a Cholm vidékéről szembenyomuló erős orosz hadsereget; makacs, részünkre diadalmas harcok kezdődnek Zamosenál, valamint Tomaszovtól északra és keletre. A németek Ortelsburg körüli nagy csatája mind nagyobb arányúnak mutatkozik, több mint 30,000 orosz esett német fogságba. A németek az oroszokat három oldalról fogták körül és visszavetették a Mazuri mocsarak vidékére. A német csapatok elővédje már csak 120 kilométerre van Páristól; Lilléből kivonult a francia katonaság.

Augusztus 31. A németek győzelme Gilgenburg és Ortelsburg tájékán sokkal nagyobb arányúnak bizonyult, mint ahogy kezdetben hitték. Hetvenezer orosz került német fogságba, köztük mintegy 300 tiszt, s az oroszok egész tűzéri anyagát megsemmisítették. A németek tovább üldözik az oroszokat kik közül igen sokan a mocsarakban pusztulnak el. II. Vilmos császár köszönetét fejezi ki a győztes sereg vezérének, Hindenburg tábornoknak. — A mi nagy csatánk az északi harcsteren halad előre a döntés felé a Lublin—Krasznoszlav—Grubieszov vonalon délre. A francia harcsteren Kluck tábornok hadserege visszaveri gyenge francia haderők oldaltámadását, Bülov tábornok St. Quentinél teljesen megveri a számra nagyobb francia hadsereget, miután előbbelnyo-

kerületi esperes vette ki tőle a plebánosi esküt és iktatta be a szept. 14-iki templomünnepeken javadalmába. — *Helyettesítés.* Az egyházmegyei hatóság Szűcs János, Jázari lelkész további helyettesítésével Deák János tanárjelöltet bízta meg, Kuliffai Mihály s lelkész, eddigi helyettes pedig visszarendelte Szatmárra. — *Kántortanítói kinevezés.* A pápóci róm. kath. iskolaszék Sutai Györgyöt kántortanítónak választotta. Az egyházmegyei hatóság a választást megerősítette.

Mikor kitört a háboru... ettől a pereztől nem jártunk színházba. *Nem kellett mozi,* nem daloltunk csak hazafias dalt, melyeket még idegenek is velünk énekeltek. Nem nálunk, Magyarországon, Szatmáron történt ez... New-Yorkban, a magyarok közt. Egy amerikai magyar leány haza érkezvén... keserves érzésekkel írja le, mit érez, mikor itthon éjjeli dorbézolások vannak, idegbontó mozizások stb.

Imádkozó nemzet. Egy ismert magyar napilap mely csak nemrég az imádkozó nemzetet cinikus cikkeiben *olyan kicsibe vette* most így ír: A komoly rendkívüli idők varázserővel átalakították a lelkeket. Az érzés hamisítatlan tisztaságban fakad, a kifejezés olyan egyszerű lett mint kristály patak folyása, adni, tenni, akar mindenki. *S aki mást nem tud, imádkozik és ezzel kapcsolódik bele a nagy összetartásba.* Minden nap jön tömegesen hozzánk a levél. Egyik másikban semmi aláírás, még ha adományról ad is hirt, még ha valami jó indítványt, gondolatot sugall is. A mai postában megkapó egy öreg asszony írása. Egy özvegy tanítóné. Másra nem képes, fohászkodik az Igaz Istenhez hetenkint bőjtelt is, királyért, hazáért, szövetségért, mindnyájunkért, a győzelemért. Nem tudjuk kicsoda, csak azt érezzük, hogy minden szava igaz. Mint most annyi százezreké. (Igaz volt a háborus időkben és igaz lesz a háboru utáni időkben is. Ez az igazság nincs komoly és uem komoly időkhez kötve. Szerk.)

A kötelesség. A kötelességek nagy idejében kérdezzük titeket dr. Szalmaláng urak: tudjátok-e, hogy mi a kötelesség? A kötelesség, melyet a lelkisnyelt baka úgy teljesített az őrtanyán, hogy odaégett, de nem mozdult helyéről... mert az volt a kötelessége, hogy bevárja a municziót. S önk dr. Szalmaláng urak nagy virtuskodással jelentkeztek betegesbesültjeink közé... talán hetenként egy-két éjjelre... és önk dr. Szalmaláng urak minden kimentés vagy jelentkezés nélkül elmaradnak a betegtanáról. Tiszteletreméltó öreg urak, előkelő állású férfiak ott vannak, nemes felemelkedéssel teljesítik az önként vállalt kötelességet. S önk dr. Szalmaláng urak... távollétükkel szolgálják nem a harczban, de még az itthoni kötelesség mezéjén is a hazát, tisztelt dr. Szalmaláng urak. Most még csak így írunk. Irunk még más képen is. Neveket fogunk említeni... sorrendre... s ha szükség lesz arra fogjuk felhívni az illetékes tényezőket, hogy szakítva a dr. Szalmalángok kötelességtudásában való bizodalommal... engemet is, tégedet is és őket is... *vedeljenek ki a kötelesség... ezen igazán csekély, de jelentős értékű kis teljesítésére. Engem is, tégedet is és őt is.* Akkor nem fog kelleni legalább pirulva leírni ezen sorokat. A kötelesség mulasztókkal elvégzi dolgát az illetékes tényező.

Városi tanács határozata Rákóczy Ödön 32 éves katona vérhasban történt megbetegülése tárgyában. Határozat. A tanácsi határozat alapján felhivom a hatósági orvos urakat és az összes gyakorló orvos urakat, hogy a megbetegüléseknél szigorúan örködjenek, hogy a vérhasos beteget azonnal jelentse, a beteg magánháznál kezelt beteg környezetében levők és ápolók a beteg szobában ne étkezzenek, ne igyanak, hanem kezeiket jól lemosva az evést más tiszta szobában végezzék. Felhivom továbbá a hatósági orvos urakat, hogy Papp István nyug. r. tiszttel, ki a jelenlegi állapotra való tekintettel az utczák, udvarok tisztaságának ellenőrzésére és a piac vizsgálatánál való közreműködés végett felvetetett; a gyümölcs árusok áruit nemcsak a piaczon, hanem az egész város területén naponta vizsgálják és az éreleneket, tisztátlanul kezelteteket koboztassák el és semmisíttessék meg. Utasítom továbbá az őrmestert, hogy minden alkalom-

mal az elkobzandó hullott gyümölcsök beszállításához, megsemmisítéséhez emberről gondoskodjon. Utasítom továbbá, hogy minden vérhasban megbetegült, ha ezek a békés viszonyok kedvező helyzete miatt erre külön hatósági orvosi gondosság ninesen, a járvány kórházba szállíttasson, a lakást a szokott módon az ürszéket mézstejjel fertőtleníttesse. A magán lakásokban meghagyott vérhasos beteg lakásába ör állítandó. Miről dr. Vajay Imre tb. főorvos, dr. Vallon Gyula kerületi orvos, Papp István nyug. rendőrtiszt, az összes gyakorlóorvosok és Bartha Károly rendőr őrmester tudomás és mihez tartás végett értesítettnek. Szatmár, 1914. évi szept. 17-én. *Tankóczy s. k. rendőrkapitány,*

A ravaruszkai sírdombok. Ezek a sírdombok! Azok a hantok, melyek a mi fainkat takarják. Akár Konrád Herbert bárót, vezérkarunk főnökének fiát, akár a mi feledhetetlen Földényi Mihályunkat, akár Nagy Péter közlegényt: drágák nekünk ezek a harczok. Mindnyájunk részvéte fogja körül... de tekintetünk oda tapad a geniális vezérkari főnöknek az apának ércznyugalmára, akinek szemében megrezen a könny fia halálának hallatára, de a másik pillanatban már tűz lobog szemeiben, az a tűz, mely mint a pöröly az érczet edzettebbé keményebbé teszi és a világhírű vezért még hősiessé, még kitartóbb csapásokra ösztönzi.

Miska bácsi. Így hívják széleskörben, a hol csak ismerik azt az aradi polgárt, a ki most már tudja, hogy egyik fia Mihály, a mi hős, dalos kapitányunk hősi halált halt. De még két katona fia maradt. Az egyik, idősebb a mi hős kapitányunknál — honvédszázados; a fiatalabb, Konrád pedig a zág-rábi házi ezrednél szolgál. Szatmár város közönsége résztvevő üdvözlét küldi a közszerepben élő derék polgárnak — Miska bácsinak. A még élő anya is vigasztalódjék! Hiszen olyan fiut nevelt... a ki várja a viszontlátásra odafent!

Az első és utolsó milliárd. Az angol Lloyd George, ki az orosz czár segítségével akarja mörésre tanítani a barbár németet, nagy hetykén gypaju zsákjára ülve odakiáltja a világnak:

— A nemzetek létét vagy nem létét nem a szellemi erő, hanem a pénz dönti el. Az utolsó milliárd fog majd győzni. Ez dönti el a háborut.

— Hej, haj! Az a Németország, mely az első milliárd felett rendelkezett... össze fogja teremteni ezt a bizonyos utolsó milliárdot is. És Németországnak van még egy másik, nagy kincse, milliárdoknál nagyobb, mérhetlen gazdagsága. Erkölesi nagysága, ereje, mely belefolyt minden katonájának vérebe. És ez, igen ez a gazdagság, ez az erő fogja nem csak eldönteni a háborut... hanem diktálni is a milliárdokat, a miket a glorios francia és a krézusi anglus... fizetni fog.

A vadászok közt úgy látszik két különböző felfogás kerül egymással szemben. Egyik rész úgy véli, hogy a vadásznak pusztán sem szabad a kezébe venni most a nagy élethálál harczok idején. Hiszen a vadászat legedesebb élvezet. Ezek az idealisták. A másik rész pedig éppen azt vitatja, hogy most kell vadászni, hogy a vadállományok husát a kórházakba, a sebesülteknek vagy itthon maradt szegény családjaiknak küldhesük. Az uradalmak is megtehetik ezt azokkal a száz és száz számra menő vadászszákmányokkal, melyek eddig is piacra kerültek. De a nyulbőrre, a szörmére a hadseregnek is szüksége lesz a télen! A muszka prémes ruhában várja a telet. Hát nem jótétemény e, ha a vadászok szörmét juttatnak a katonaságnak. Jótékonyezelu előadásokkal is gyakorolnak jótékonytságot. Miért ne lehetne ugyanezt eszelekedni a vadászat élvezete utjain. Ezek az utóbbiak a gyakorlat emberei. Tessék dönteni. *G. Gy.*

Koleraesetek. Mint a Budapesti Tudósító értesül, a belügyminisztériumhoz érkezett jelentés szerint Munkácson egy, Tokodon (Esztergom megye) egy és Dunaszerdahelyen (Pozsonymegye) 6 koleraeset fordult elő.

Az Oltáregyesület köréből: A munkadélutánokon szüntelen buzgalommal dolgoznak lelkes hölgyeink. A jótékonytság is halad a maga útján. — *Ujabb adakoztak a sebesültek részére* dolgozó Oltáregyesületek: Kabay István 2 kor. Troknya 1 kor. N. N. 1 kor. Mertz József 3 kor. Somlyay Gy. 1 kor. Madarassy 1. kor. Lengyel Imre 1 kor. Bartók László 1 kor. J. Lipótné 1 kor. 60 fill. Dunay Olga 1 kor. L. S. 1 kor. N. N. 60. fill. Babics Sándorné 2 korona. ifj. Hajdu Károlyné 2 kor. Somlyay Emilia 2 kor. Dr. Göbl Alajosné: ivén ismét: Bossin Margit 4 kor. Szabó Gézné 2 kor. Böszörményi Józsefné 5 kor. Szláfokowsky Viola 5 kor. N. N. 2 kor. Csécseiné 24 kor. Kertész Pál 6 kor. Vászón és ruhaneműeket: Madarassy Jánosné 3 nagy párnahuzat, 48 zsebkeendő, 6 lepedő. Kovács Sándor 1 párna 2 huzat 8 karkötő, Csécseyné 6 lepedő, Harcsárné küldeménye: 7 párna, 14 huzat 3 paplan lepedő, 3 lepedő 3 trikkoing, 3 pár harisnya, 11 ing, 8 törölköző, 7 lábravaló, 2 pár keztyű, és egy hósapka, 1 szalmazsák. Özv. Hajnalné, 4 lepedő. Özv. Buday Józsefné: 5 lepedő. 8 ing, 1 lábravaló. Kraszna Bétek község gyűjtése: 34 ing, 230 törölköző 6 haskötő, 24 lábravaló, 17 párna, 2 paplan, 3 pokrócz, 10 lepedő, 23 zsebkeendő. Csengersima községben Göbl Gyuláné gyűjtése. 12 lábravaló, 54 törölköző, 8 ing, 11 lepedő. Margenthal Antalné: 1 párna, 1 huzat. Lucz Lujza 2 törölköző, 2 lepedő. V. Virágh Lajosné 1 vég vászon, 4 pár flannel 2 pár érmelegítő. — A jó lelkű adakozóknak hálás köszönetet mond az oltáregyesület nevében Dr. Göbl Alajosné alelnök és munkavezető. — Munkadélutánok minden héten kedden, csütörtökön és szombaton délutén 2. 6-ig — Rákóczi-utca Irsik Konviktus. Ugyanide kell küldeni vagy vinni a jótékony adományokat is.

A mozik és a háboru. Budapest főkapitánya rendeletet adott ki a mozgékonykép-színházak háborus műsorára vonatkozóan. Ez a rendelet abból az igen helyes szempontból indul ki, hogy *e pénzzük időkben a hatóságok kötelesek fokozottabb mértékben ügyelni arra, hogy a közönség pénzéért csalódnak kitéve ne legyen, S mert igazi háborus felvételeket bemutatni teljes lehetetlenség,* hiszen ezeket a felvételeket nem engedélyezik: a főkapitány elrendelte, hogy a mozik a mai háborura vonatkozó képeket egyáltalán ne szerepeltessenek műsorukon. Aki e rendeletet áthágja, engedélyét veszti el.

A vészmadarak ellen. Szegedről jelentik: az itteni rendőrség erélyes vizsgálatot indított a hamis hírek terjesztői ellen. Vasárnap már meg is történt az első letartóztatás. Kovács Péter ujvidéki származású szegedi kötelemszombaton éjszaka a korcsmában, ahol többen voltak együtt, a déli harczterről hamis híreket ujságot. Letartóztatták és átkísérték a járásbíróházába. Tehát csak vigyázni tessék, hogy a mi vészmadarainknak is baja ne essék.

A háboru, mint nagy tanítómester. Egy nagy napi ujságnak római levelezője a napokban ezeket írja lapjába: „A németnek köszönhetik a franciák, ha ismét meg tanulnak imádkozni. A mostani háborus időben a francia katonákat egy rég nem ismert érzés: a vallásosság szálta meg. Templomba járnak, misét hallgatnak, Egy francia katon beszámol arról, hogy az eddig vallástalan francia tiszték közül sokan miképpen hallgatják és imádkozzák utána a Pater nosztert és Ave Maria-t, melynek szövegét nem ismerték vagy elfelejtették. Egy községben a pap szent medáliákat osztogatott a francia tiszték és katonák között. A kik nem voltak jelen a kiosztásnál, délután jelentkeztek nagy csoportokban. Ezelőtt ezek káromkodtak istentelenül...“ A háboru bizony nagy tanítómester.

Polgárórség. Megalakult a polgárórség, a melynek a létszáma 680 emberből áll. Harmincznégy lovas és gyalogos csoportot szerveztek, a melyekkel 68 csoportvezetőt és négy főparancsnok rendelkezik. A polgárőrök letették a fogadalmat és megkezdik a szolgálatot. A polgárórség egyenlőre az állomásokon helyez el a rend fentartására őrségeket. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez a polgárórség alakulása Debreczenben és nem nálunk történt, a hol még a kórházak polgárórségei sem teljesítik önként vállalt kötelezettségüket.

Prémét a katonáknak. Nem tudjuk mi vár reánk. A téli hadjárat ne érjen bennünket készületlenül. Az orosz katonaságnak prémel bélelt a köpenyegje, a sapkája, sőt a csizmája is. Szépen meg lehetne cselekedni, hogy mi sem maradjunk hátra a muszka gondoskodástól. Egy földbirtokos azt ajánlja a „B. H.-ban, hogy a közönség adjon használt prémes czikkeket, kopásnak indult női karmantyukat, bundát, vállprémét stb. Egy másik ajánlat: Katonáinkat a hideg ellen úgy lehetne megvédeni, ha kikészített nyulbőröket küldenénk a katonáknak. Mint melegítő bélés és mint takaró megbecsülhetlen érték lenne a hidegben. Vadászaink gondoljanak erre az eszmére.

Halottak napja . . ez a nemzeti nagy halottak napja, a milyen ah be régen nem volt a magyar nemzetnek még csak integet felénk. És ime a lelkek már is rágondolnak. Vele foglalkoznak. Buzgóbban és sokszorosan többet kell most imádkozni a magyar népnek. A mi imádságunk legyen középpontja, lelke és egész mivolta ennek a nemzeti nagy emlékezetnek . . És . . és a fényt, a drága koszorúkat, a sirookra öntött pazar költségeinket . . ajánljuk fel a mi sebesültjeink javára. A sirokon egy kis mécses. Lelkünkben mélységes, buzgó imádság és a játékonyság parázsának forrása . . ezek legyenek, ne csak jelszavaink, de a halottakért való üdvösséges cselekedetünk is.

Mi lesz az őszi, illetőleg téli szabadelőadásokkal, társadalmi, kulturális estekkel? Az Országos Szabadoktatási tanács leiratot intézett a Sz. E. M. Irodalmi Kör elnökéhez, hogy csak októberben lesz módjában közölni az egyesületekkel, mikép dönt a v. és k. kormány a nevezett kulturális mozgalmak ügyében.

Orosz golyótól sebesült orosz katonák. A múlt héten néhány orosz sebesült érkezett városunkba. Az oroszokat a többi sebesülttől teljesen elkülönítve kezelik, mert azonkívül, hogy sebesültek, foglyok is. Mindazonáltal sikerült a sebesült foglyokról egy nagyon érdekes dolgot megtudnunk: majdnem mindenkinek a sebében orosz golyót találtak, ami azt jelenti, hogy orosz katonák orosz fegyverektől kapták sérüléseiket. Egy ilyen golyót mi is látunk.

Vigyázzni tessék! A fővárosban és néhány vidéki városban megtörtént, hogy egyes kereskedők a valódi *gyapotfonal* helyett közönséges, silány pamut fonatot adtak, árultak a katonák részére való kézimunkáknak. Így akartak és talán akarnak mérget esöpögtetni a játékonyság műveibe is. Vigyázzni tessék tehát mindenütt. Itt is, ott is, amott is. Városunkban még nem hallottunk ilyen háborus kereseti forrásokról. De most igen jelentős ez a dolog nemcsak anyagi tekintetben, de higiénia szempontjából is; sehol sem fog ártani a prevenczió, az elővigyázat.

Polgári személy forgalom kiszélesítése. A magyar kir. államvasutakon a már közölteken kívül, még a minket érdeklő következő vonalokon fog a korlátolt polgári személyforgalom felvételt. A bátyu—királyházi vonalon a 4002, 4003, 4004, 4005, 4006, és 405 sz. vonatokkal. A székelyhid—szilágysomlyói vonalon a 7101 7102 7111 és 7112 számú vonatokkal. — A nagyváros—csapi vonalon az 5701, 5702, 5705 és 5706 számú vonatokkal. A nyíregyháza—mátészalka—szatmárnémeti vonalon: Nyíregyháza—Mátészalka között 5102-5103, 5105 és 5108 Mátészalka—Szatmár-Németi között 5101, 5104, 5111 és 5112 számú vonatokkal.

A hamis hírek terjesztőit, valamint azokat, akik veszedelmes nyilatkozatokra ragadják magukat, szigorúan megbüntetik. Így a pénteki nap folyamán bécsi bíróságok elítélték Markovics Róza 58 éves szakácsnét hamis nyugtalanító hírek terjesztése miatt egy havi elzárásra Rapó Elkán kereskedőségét katonai intézkedéseket becsmérelő nyilatkozata miatt egy havi elzárásra és Waldioger Vencel bolt szolgát hasonló vétség miatt hatheti elzárásra. *Nálunk Magyarországon,* egy Szatmárhoz közeli községben és még sem Szatmár vármegyében . . *kidobolták,* hogy két asszonynak sem szabad álldogálni az utcán három asszony összejövétele pedig krimen; hogy vészmadarakká ne válljanak. Pompás prevenczió, megelőzése a dutyinak.

Milyen csomag küldhető a harczterre? A kereskedelmi miniszter intézkedése szerint máától kezdve a hadrakelt sereghez ismét küldhetők magáncsomagok. A csomagok súlyhatára tíz kilogramm: kiterjedése mintegy 80 centiméter. A küldeményt csakis viaszosvászonban vagy pedig faládjában lehet elhelyezni. Csúpnán hadfelszerelési és egyenruházati tárgyak küldhetők.

Egy hitközség öröme. Nagy örömet szerzett a darai (Szatmár m.) hitközségnek az ő főpásztor, dr. Boromisza Tibor megyéspüspökünk. A régi, rozoga, százados templom helyett lehetővé tette, hogy a kis község oly díszes, új templomot kaphatott, amely nagyobb egyháznak is díszére válnék. Az új templommal remélhetőleg meg fog ujhodni a község vallás-erkölcsi élete és anyagi boldogulása is, mert most bizony a templom építéséhez ők maguk ugyszólván semmivel sem járulhattak. Dara községének már a hitújítás előtt volt önálló egyházközsége. A hitszakadás zivatara ezt az egyházat is tönkre tette, a templomot elfoglalta. Ezen idő óta csak mint főkegyház tengődött. 1740-ben azonban a templom újra a kath. egyház kezébe került. Majd 1769 ben ismét önálló egyházközséggé alakult. A régi százados templom mellett áll most már az igen kedves és szelid hatást keltő új templom, melynek felépítése 25 ezer koronába került. E templomot benedikálta vasárnap (szept. 20 án) püspökünk megbízásából Benkő József apát-plebános, Polányi Endre esperes és a helyi plébános oltárszolgálatával. A szent beszédet Bodnár Gáspár mondta. A hivek, kiknek számát a harczbavonulás ugyancsak megritkította áhitatos, imádságos lélekkel vonultak be benedikálás után az új templomba. Az isteni tiszteletlen példás buzgósággal vettek részt: Szuhányi Ferenc országgyűlési képviselő, a kerület főszolgabírája és tiszteletbeli főorvosa. A szép egyházi ünnep után következő barátságos ebédre jött tudomására a házigazdának és vendégeinek, hogy a munkás papot, Dara község lelkészét püspöke kitüntetésben részesítette.

Megszüntetett postahivatal. A nagyvárad posta és távirada igazgatóság a Méré községben működő postahivatalt folyó évi szeptember hó 30-ával bezárólag ideiglenesen megszünteti. A postahivatal kézbesítő kerületébe tartozó Méré községek ideiglenesen a vállaji postahivatal postai kézbesítő körébe osztotta be.

Felix-fürdő vendégei. Uozv. Bögös Lajosné ref. internatusi igazgató és kísérőnéje Nagyvárad. Dr. Róth Sándor hadnagy harczterti sebesült Budapest, Rencz József gyáros és családja Dunacsék, Winter Károlyné és leánya kereskedő Nagyvárad, Preisz Fülöp és családja Nagyszalonta, Puskás Károly dahánygyári igazgató és neje Debreczen, Szilágyi István szöveg. pénztárnok Békés, ifj. Klein Ferenc kereskedő Orosháza, Beles Ágoston gör. kath. esperes és neje Simánd, Dr. Schvimmer Márton körorvos Belényes, Tölgyessy Károly kápt. uradalmi intéző Darusziget, Bocsanecz Gerő kereskedő Marosvásárhely, Dr. Kovács József v. tisztí főorvos és neje Nagyvárad, Vajna Imre földbirtokos és családja Zsáka, Fabinyi Gustáv főhadnagy harczterti sebesült Kolozsvár, Dénes Manoné, Friedmaon Hermin magánosok Marosvásárhely, Papp Viktor gör. kath. lelkész Magyarkecz, Zsajgha Béla tanító Korosládány, Tabák Samuelné szállodásné Békés, Kulcsér Mecserly Emilné főhadnagyné Debreczen, Bakonyi János iparos Kolozsvár, Fandly Józsefné körjegyző neje Székelyhid, Mészáros József ipartestületi elnök és neje Nagyvárad.

Előfizetőink szives figyelmébe.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy a lap előfizetési árát mielőbb be- küldeni sziveskedjenek. A mostani nehéz időkben nekünk is felelősségteljes kötelességet kell teljesítenünk. Lapunknak mindig, de különösen most fontos missiója van. Mi igyekszünk hivatásunkat lelkiismeretesen betölteni, kérjük azért ismételten előfizetőinket, hogy bennünket anyagilag is támogatni sziveskedjenek, mert valamint háborút viselni, úgy lapot szerkeszteni és kiadni pénz nélkül nem lehet. *Kiadóhivatal.*

Hivatalos.

Pályázat.

A szatmárcsekei róm. kath. hitközség a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. *Javadalma:* 1. 19 hold föld kataszt. jövedelme 86 korona 40 fillér. 2) Termények pénzértéke 224 korona. 3) Stólából és az egyházmegyétől 171 korona korona 68 fillér. A törvény által biztosított összegig a fizetést államszegély egészíti ki. A megválasztott tanító mindennemű adóját fizetni tartozik. A pályázati kérvények a fehérgyarmati esperesi hivatalhoz október 1-ig beküldendők.

Óvónői kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter Hadady Béláné okl. kisedovónőt a mikolai áll. ovodához kisedovónővé nevezte ki.

A német tanító bucsuja. Egy német tanítót még a szünidőben behívtak katonának. A tanító elbucszott a családjától, aztán bement az iskolába és a következő sorokat írta fel a táblára tanítványai számára: *Drága fiacskáim!*

A császár hívott és mindenki elment. Amikor ti itt megjelentek én már katona vagyok. Ha többé nem látnok egymást, legyetek derék emberek, jó katonák és ha lsten egy akarja bátor harczosok. Köszöntsétek kedves szüleiteket, vigasztaljátok anyákat és fogadjátok tanítótok szives üdvözlését.

Willy Heinrich.

Ezekről a tanítókról jegyezték fel a németek, hogy az 1871-iki német-francia háborút ők, az iskolamesterek nyerték meg!

A tanulók önképző munkája. A tanulónak legkiválóbb értéke abban nyilvánul és pedig mentől magasabb osztályba halad, annál jobban nyilvánul: mennyire tudja a vezetéssel, a tanítással fejlesztett, irányított képességeit *önállóan* is felhasználni és a maga erkifejtései által tovább vezetni és fejleszteni. Ez a munka az önképzés. Eredmény: az önnállóság és azon alapuló, fejlődő tovább fejlődés. Nem az a leghelyesebb uton haladó ifju, a ki az ismeretek sokaságát szedi fejébe lelkébe. Hanem az, a ki ezen képesséssel, ezen szellemi birtoklással megszerzi magának az alapot, a lehetőséget arra, hogy magában, önnállóan, a maga gondolkodása útján is tovább haladhasson. A ki erre az utra rá nem lép, az holt tőkét szerez a szellemi élet számára. Az, mihelyt a vezetést, a támogatást, a támasztó karok, megszűnnek: megáll és egy helyben marad.

A tanuló ifjuság részére, ha megszerzte az önképzés, a munkó nélkül való, önmunkásság alapján is haladó képességet, még az *iskola szünetelése sem* akadály, hogy tanulmányait folytathassa, hogy holt pontra ne jusson.

Nincs az a tantárgy, mely neki otthon való maradásakor munkát ne adjon és kötelességet ne szabjon. Ha nem is az új, következő tanév anyagában, de itt is de főleg a már végzett tanulmányok körében.

A *vallástant* ismételtheti. Elmélyedve, gondolkozva és érezve olvasgatja a most következő anyagot is. A *nyelvekben* ismételtheti az alapokat, a melyekben oly sok tanuló gyenge, sőt éppen az alapok hiánya miatt bugdácsool folytonosan. A *földrajzanyagban* segíti őt a mostani nagy, óriási területeken folyó háboru. A háboru nagy tanító-mester. Kísérje a térképen figyettel a hadak állását és az országok helyzetét. A *történelemben* gyönyörű olvasmányok kínálkoznak. A *menyiségteni* alapok átisméltése senkinek sem árt. Mentől erősebbek ezek az alapok, annál könnyebben és derekas kedv-érzettel fog haladni a felsőbb számok körében. Nagy a panasz, hogy a mai nemzedék *nem valami erős a fogalmazásban,* a magyaros és szabatos írásban. Tessék a tanuló ifjuságnak az otthon töltött időben írásbeli gyakorlatokat végezni. Ime tanulók és szülők beismerherhetik, láthatják, hogy ki akar, az tanulhat, képezheti magát otthon is. A ki nem akar — az iskolákban is szedi fog

Pedagógus.

NÉPHUMOR.**Háborus—Mókaságok.****Hova — hova ?**

— Hova, hova János, szólítja meg a kanászt a plebános ur.
— A csürhét keresem kérem alásan. Mert elhajtották a nyájamat.
— Mi lesz édes fiam, ha nem találsz reá.
— Ej no! Megyek egy nagyobb csürhe elébe. Van mot muszka-csürhe elég szép számmal.

A jó gyermek.

— Édes anyám . . . ugy e most már hamarabb lenyugodhatik a táborban édes apám és későbbben is kelhet fel . . .
— Miér' édes fiam?
— Miér' miér'? Iszen mostan már Szent Mihály naptól *este hétkor huzzák a nyolczat.* És reggel pediglen *ötör harangozzák a négyet.*

Feleletet nem adott az anya. Csak ölébe kapta a jó gyermeket. Pöske haját megáz-tatta könnyeivel és ajka rebegte:
— Milyen jó gyermek. Hogy aggódik apja éjszakáin. Szegény jó gyermekem.

Ezeket is magyarul . . .

Érkeznek a német csapatok a magyar táborba. Nézik, hallgatják a vezénylést a magyar vitézek. Egyszer csak meghallják a tiszt vezényszavát:

— Hapták!
— Hallga . . . csak látjátok . . . csapja össze bokáját egy magyar baka, ezeket is magyarul komendérozák.
— Abbion . . .

Ahogy dukál.

Két népfölkelő beszélget az utcán.
— Mit csinálnál — kérdezi az egyik — ha a háborubán a muszka-császárral találkoznál?
— Lelőném.
— Nem hiszem. Ellenség ellenség, de mégis császár.
— Nem is ugy lőném le, mint a többi muszkát.
— Hát?
— Előbb „fegyverbe“ kiabálnék. Hogy olyan rangban találjam el, ahogy dukál neki.

Ujonzok lezke-óráján.

A most bevonult ujonzokat nevelik a katonáéltre az altisztek és az öreg bakák. Megkérdezi a káplár az egyik bundást.
— Ha puskával a válladon őrt állasz és valaki hátulról befogja a szemedet, mit csinálsz?
— Hátra szólok, hogy ne bolondozz, Terka!

Vezényszó.

Két tiszt fekszik a kórházban. Egy magyar és egy orosz. Mikor már megismerkedtek egymással beszélgetnek a harezokról. Mondja — kérdi az orosz tiszt németül
— Micsoda vezényszó az önöknél — hallja — vitéz bajtársam, mikor a vörös ördög apádat kiáltja . . . mindig csak apádat, anyádat kiáltja.
— Üsd, nem apád — szokta mondani a magyar, mikor . . . ütni-vágni akar.
— No ja . . . de az borzasztó, az rettenetes mikor a veres ördög így mondja. És üt, vág . . . halált oszt . . . rettenetesen.

A féltékeny menyecske.

A szegedi tanyán nagy az öröm. Levelet kap az öreg házaspár a hareztről a a fiutól. Megírja az „édös szüléknek“, hogy már háromszor megszalasztották az ellenséget, hogy hála Istennek egészséges, a koszt jó, dohány van bőven, a kukoricatermés arra felé nagyon silány, tisztelteti Maresát és a disznókat karácsony előtt adják el, ha addig haza nem jön.
Az öregasszony örvendezik a jó híreknek.
— Hála Istennek, csakhogy baja nincs a lelkemnek.

Azután elgondolkozik. Nézi, forgatja a tábori postai levelezőlapot és újra megszólal:
— Csak legalább megírná, hogy hol van, merre jár. Miért nem írni meg a címét?

— Nem tudja leírni azt a fránya muszka várost, ahol van — magyarázza az apa.

— Ez lehet.

— Vagy talán nem akarja — véli a Maresa, a fiatal menyecske. — Nem szeretne soha megmondani, hova megy. Mán ő csak ilyen.

Az öregasszony folytatja.:

— Pedig azt írja, hogy cím nélkül is megkapja a levelünket, csak írjuk rá ezt a számot. Hát ez hogy lehet?

Az apa nem tudja megfejteti a talányt, de a féltékeny menyecske ezt is kitalálja.

— Összebeszéltem levélhordóval.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Falusi. Cs. Cs. A dum-dum (olv. döm-döm) golyók, lövegek úgy vannak készítve, hogy a sebeken szűlőpálnak és ozzel rettenetes pusztítást okoznak. Medvékre, oroszlánokra szoktak ilyen golyókat dászni, nem pedig emberekre löli. A nemzetközi egyezmények tiltják az ilyen lövegekkel való harezolást. Be van bizonyítva, kilöti és még nem használt dum-dumoknak száz és száz példányával, hogy a francziák ezeket a lövegeket használták és használják. A német császár tiltakozott ezen embertelenség ellen.
V. Palánka és a többi szives tudósítónknak üzenjük, hogy a kath. Karitásznak egyházmegyénkben megalkult akcióját együttesen fogjuk méltatni. — **A város lelke.** Nem közöljük. Kecskeméti Kadákat csak ritkán ad a Gondviselés a városoknak. Segítsünk inkább, mint kritizáljunk. Ha arra kerülne a sor, mi sem maradnánk némák. — **Örtüz.** Köszönjük, de minden egyes előfizetőnknek kérjük, hogy hátralékaikat küldjék be, mert bizony . . . satöbbi. — **Cseke.** Természetesen nem cikknék, de hirdetésnek tekintjük, melynek utókövetkezményeit a kiadóhivatal fogja lebonyolítani. — **Szinérváralja.** Jövő számban. Ki szedve várja.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek
Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.**Hóditó körutra indul az új kőbányai sörfözde:****FŐVÁROSI SÖRFÖZŐ R. T. KÖBÁNYÁN**

Főartáros:

Weinreb Márton és Fia Szatmár,
Zrinyi-utca 10. Telefon 257.**100.000**

lábat tesz tönkre a szük cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

Walek János

cipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

Inglík József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű *polgári öltönyöket, papi reverendákat,* mindennemű öltöny készítésnél a fősulyt az *elegáns szabás és finom kivitelre* fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekben. Elsőrangú egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem *nagy forgalma* által áruimat *olcsóbb ár mellett szállíthatom,* mint bármely más czég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megalapozására fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.

ORGONA-GYÁR

villamos gépekkel berendezve.

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomás, esőrendszer szerint (pneumatikus) tartós és nemeshangu orgonákat szállít. Orgonajavításokat és orgonahangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít. Jókarbantartást mérsékelt árban elvállal.

RIEGER OTTÓ

os. és kir. udvari szállító,
Hazánk legnagyobb orgonájának: a király orgonájának alkotója,
a Szent-Sir lovagja és a Ferencz József-rend tulajdonosa.

BUDAPEST, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Tervezeteket, rajzokat és katalógust kívánatra díjmentesen küld. A párisi, bécsi és pécsi kiállításokon több helyről kitüntetve. Gyáram 39 évi fennállás óta 1900 orgonát szállított, közte a koronázási templom király orgonáját, mely orgonamű 80 változatu és villanyerőre van berendezve.

Kocsitulajdonosok figyelmébe:

BENYÓ ÁNDOR

kocsigyártó Szatmár-Németi, Szirmai-utca 11.

Ajánlja magát mindennemű új és újabb divatu

kocsik készítésére.

Készít ruganyos kocsikat, homokfutókat, szánkókat és gazdasági eszközöket a legjobb és legszebb kivitelben.

Raktáron tart új és javított kocsikat.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetne
Tekintettel a rossz pénzügyviszonyokra, vevőimet
kedvező fizetési feltételekben részesítem.

Kocsitulajdonosok figyelmébe!

Minden

*Nagyságos
Tekintetes
Nemzetes és
Polgár asszonynak*

öröme telik a festésben, hogyha

VÁMOS ÁRON

kizárólagos festékkereskedésében

Szatmár, törvényszékkel szemben

szerzi be padló festék szükségletét

1 korona 20 fillértől feljebb.

Telefon 368. sz.

Gárdos Ferencz

könyvkötő
SZATMÁR
Kazinczy-utca 4

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **Rákóczi-u. 28.** alatt

rőfös, vászon és confekcióüzletet

nyitottam. — A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Saudek Béla utóda.

A Szatmári Bazarban

az összes játék-, díszmű-, emlék és rövid-
áru cikkeket helyszűke miatt mélyen
leszállított áron bocsátom a n. é. közönség
rendelkezésére.

Blatniczky István

KAZINCZY-UTCZA 10.

Minden ruha új lesz
tisztítás és festés által

Hájtájer Pál

ruhafestő
gőzmosó
gyárában

Szatmár.

Alapítási-év
1886.

A legjobb és legol-
csóbb hazai gyárt-
mány!

K 10.50 — K 12.50 —

K 15.—

főárban

mindennemű férfi és női va-
lódí „Goodyear Welt” ráma-
varrott cipő kapható

TURUL cipőgyár részvénytársaság a monarkia legnagyobb cipőgyára.

Fiókraktár Szatmáron: DEÁKTÉR 12. SZÁM.

130 saját fióktelep.

20.000 pár heti gyártás.

1200 munkás és alkalmazott.